

Temeljna prava - Francuska

Sudovi

Nacionalni institut za ljudska prava

Ombudsman: pučki pravobranitelj

Specijalizirana tijela za zaštitu ljudskih prava

Ostala specijalizirana tijela

Sudovi

Slobode i temeljna ljudska prava ponajprije jamče upravni i opći sudovi, na kojima pojedinci mogu pokrenuti postupak.

Osim toga, Ustavno vijeće (*Conseil constitutionnel*), koje odlučuje o ustavnosti zakona, obavlja dvije vrste nadzora:

- nadzor nad zakonima koji još nisu doneseni: prije donošenja organskih zakona te stupanja na snagu odluka parlamentarnih skupština Ustavno vijeće obavezno donosi mišljenje o njima. Jednako tako, može odlučivati o međunarodnoj obvezi prije njezine ratifikacije ili prihvaćanja. U slučaju običnih zakona Vijeće može odlučivati o njima prije njihova donošenja.
- Nadzor nad donesenim zakonima: ustavnim promjenama od 23. srpnja 2008. u Ustav je uveden članak 61.-1., kojim je utvrđeno prioritarno pitanje ustavnosti. Tom je reformom građanima omogućeno da tijekom postupka ospore ustavnost donesenog zakona kojim se ugrožavaju prava i slobode zajamčene Ustavom. Sudac prosljeđuje prioritarno pitanje ustavnosti Kasacijskom sudu (*Cour de cassation*) ili Državnom vijeću (*Conseil d'État*), koje može od Ustavnog vijeća zatražiti da donese odluku o tom pitanju. Mora presuditi u roku od tri mjeseca. Prema tome, od 1. ožujka 2010., a na temelju upućivanja Državnog vijeća ili Kasacijskog suda, Ustavni sud provjerava jesu li zakonodavnom odredbom koja se već primjenjuje ugrožena prava i slobode zajamčene Ustavom. Ako je potrebno, Ustavno vijeće može staviti predmetnu odredbu izvan snage.

Dodatne informacije o prioritarnom pitanju ustavnosti:

- <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F21088>
- <http://www.vie-publique.fr/actualite/faq-citoyens/qpc/>

Organizacija sudova i njihova nadležnost pobliže su opisane na stranicama Državnog vijeća, Kasacijskog suda i Ustavnog vijeća:

- <http://www.conseil-etat.fr/>
- <https://www.courdecassation.fr/>
- <http://www.conseil-constitutionnel.fr/>

Nacionalni institut za ljudska prava

Nacionalno savjetodavno povjerenstvo za ljudska prava

Nacionalno savjetodavno povjerenstvo za ljudska prava (*Commission nationale consultative des droits de l'homme*, CNCDH) francuski je nacionalni institut za ljudska prava. Osnovano je 1947. godine. Povjerenstvo se smatra neovisnim upravnim nadležnim tijelom te je dio državne strukture koji posve neovisno obavlja zadaće (u skladu sa Zakonom br. 2007-292 od 5. ožujka 2007.). CNCDH čini 64 osoba i predstavnika organizacija civilnog društva.

Zadaće

CNCDH potiče dijalog između vlade, parlamenta, institucija i civilnog društva u području ljudskih prava, prava i humanitarnog djelovanja te borbe protiv rasizma.

- Time pridonosi izradi izvješća koja Francuska podnosi međunarodnim organizacijama u skladu s ugovornim obvezama u području ljudskih prava.
- Pridonosi edukaciji u području ljudskih prava.
- Zadužen je za izradu javnog godišnjeg izvješća o borbi protiv rasizma iz članka 2. Zakona od 13. srpnja 1990.
- Povjerenstvo može, na vlastitu inicijativu, tijelima javne vlasti ukazati na mjere za koje se čini da mogu potaknuti zaštitu i promicanje ljudskih prava. Može postavljati sva pitanja koja se odnose na humanitarnu krizu i potaknuti razmjenu informacija o sredstvima s pomoću kojih se može suočiti s takvim situacijama.
- Povjerenstvo objavljuje mišljenja i izvješća koja donosi.

Radovi u okviru CNCDH-a podijeljeni su na pet pododбора: društvena pitanja, etička pitanja; rasizam, antisemitizam, ksenofobija, oblici diskriminacije i ranjive skupine; institucije, pravosuđe, policija, pitanja povezana s migracijama; europska i međunarodna pitanja; međunarodno humanitarno pravo i humanitarna pomoć.

Adresa:

Commission nationale consultative des droits de l'homme
35 Rue Saint-Dominique, 75007
Paris

Dodatne informacije: <http://www.cncdh.fr/>

Ombudsman: pučki pravobranitelj

Pučki pravobranitelj neovisno je tijelo koje je uvedeno u Ustav 23. srpnja 2008., a koje je uspostavljeno Organskim zakonom br. 2011-33 i običnim Zakonom br. 2011-334 od 29. ožujka 2011.

Zadaće

Zadaće su pučkog pravobranitelja sljedeće:

- zaštita prava i sloboda pojedinaca u okviru odnosa s administracijom;
- zaštita i promicanje viših interesa i prava djece;
- borba protiv oblika diskriminacije zabranjenih zakonom i promicanje jednakosti;
- jamčenje poštovanja etičkog kodeksa osoba koje obavljaju sigurnosne djelatnosti.

Institut pučkog pravobranitelja nastao je objedinjavanjem četiriju prethodnih institucija: državnog pravobranitelja, pravobranitelja za djecu, Visokog povjerenstva za borbu protiv diskriminacije i osiguravanje jednakosti (*Haute Autorité de Lutte contre les Discriminations et pour l'Égalité*, HALDE) i Nacionalne komisije za etiku u području sigurnosti (*Commission Nationale de Déontologie de la Sécurité*, CNDS).

Ovlasti

Pučki pravobranitelj ovlašten je za primanje pritužbi svih fizičkih ili pravnih osoba, uključujući maloljetnike, a koji traže zaštitu svojih prava. Nadalje, u svim okolnostima može postupati po službenoj dužnosti ako se radi o slučaju obuhvaćenom opsegom njegovih ovlasti.

Kako bi mogao obavljati zadaće, pučki pravobranitelj raspolaže, s jedne strane, istražnim ovlastima u svrhu obrade pojedinačnih pritužbi, što znači da može primati sve korisne dokaze, saslušavati osobe i provoditi provjere na licu mjesta. S druge strane, pučki pravobranitelj može donositi i prijedloge zakonodavnih ili regulatornih izmjena te preporuke javnim i privatnim nadležnim tijelima.

Osim toga, može donositi preporuke za rješavanje poteškoća ili povreda prava za koje je zatražena njegova odluka. Predmetne osobe ili organizacije moraju ga obavješćivati o radnjama koje su poduzele na temelju tih preporuka. U protivnom, ako ocijeni da njegove preporuke nisu provedene, predmetnoj osobi ili tijelu može naložiti da poduzme potrebne mjere u određenom roku. Ako se po tom nalogu ne postupi, može sastaviti posebno izvješće upućeno predmetnoj osobi ili tijelu. To je izvješće javno.

Jednako tako, može pomoći u posredovanju ili predložiti pravni posao te pomoći žrtvama da sastave svoj zahtjev i utvrde koji su postupci prikladni za njihov slučaj.

Pučki pravobranitelj može narediti ovlaštenom tijelu da pokrene disciplinski postupak u pogledu činjenica koje su mu poznate, a za koje smatra da zahtijevaju izricanje kazne. Osim toga, može intervenirati u sudskim postupcima u korist podnositelja zahtjeva na način da iznese pisana ili usmena očitovanja.

Organizacija

U sjedištu pučkog pravobranitelja u Parizu radi gotovo 250 osoba. U kontinentalnoj Francuskoj te u prekomorskim područjima otprilike 400 delegata na dobrovoljnoj osnovi prima građane i pomaže im u obrani njihovih prava, zaprima njihove pritužbe i odgovara na njihove zahtjeve. Nalaze se u različitim strukturama, kao što su: prefektуре, podprefektуре, pravni centri, točke pristupa pravosuđu te općinski prostori. Delegati obavljaju dužnosti i u kaznionicama te surađuju s departmentskim domovima za osobe s invaliditetom.

Pučki pravobranitelj predsjedava odborima koji mu pomažu u obavljanju dužnosti u području „zaštite i promicanja prava djeteta”, „borbe protiv diskriminacije i promicanja ravnopravnosti” te „poštovanja etičkog kodeksa u području sigurnosti”.

Na prijedlog pučkog pravobranitelja premijer imenuje pomoćnike pučkog pravobranitelja, među kojima:

- pravobranitelja za djecu, koji je potpredsjednik odbora zaduženog za zaštitu i promicanje prava djeteta;
- pomoćnika, potpredsjednika odbora zaduženog za osiguranje poštovanja etičkog kodeksa u području sigurnosti;
- pomoćnika, potpredsjednika odbora zaduženog za borbu protiv diskriminacije i promicanje jednakosti.

Kako se obratiti pučkom pravobranitelju

Sve fizičke (pojedinaac) i pravne (društvo, udruga itd.) osobe mogu se obratiti pučkom pravobranitelju izravno i besplatno u sljedećim slučajevima:

- ako smatraju da su žrtve diskriminacije;
- ako utvrde da predstavnik javnog reda (policija, žandarmerija, carinska tijela itd.) ili privatna osoba (osoba koja obavlja poslove zaštite itd.) nije poštovala pravila postupanja;
- ako imaju poteškoća u odnosima s javnom službom (Fond za obiteljske naknade, Zavod za zapošljavanje, Mirovinski zavod itd.);
- ako smatraju da su prekršena prava djeteta.

Pučkom pravobranitelju mogu se obratiti djeca ili maloljetnici, članovi obitelji djeteta ili njihovi pravni zastupnici, medicinske ili socijalne službe, udruga za zaštitu prava djeteta, zastupnik u francuskom Parlamentu ili zastupnik u Europskom parlamentu i inozemna institucija koja ima iste funkcije kao i pučki pravobranitelj. Može intervenirati u slučaju djece s francuskim državljanstvom ili djece stranaca koja žive u Francuskoj te francuske djece koja žive u inozemstvu, u brojnim područjima zaštite prava djeteta, osobito u području zaštite djetinjstva, zdravlja i djece s invaliditetom, kaznenog pravosuđa, posvajanja, obrazovanja dostupnog svima te zaštite maloljetnih stranih državljana.

Građani mogu izravno podnijeti pritužbu pučkom pravobranitelju:

- Putem [internetskog obrasca](#)
- Besplatnom poštom, bez poštarine

Adresa:

Défenseur des droits
Libre réponse 71120
75342 Paris Cedex 07

Dodatne informacije: <https://www.defenseurdesdroits.fr/en>

Specijalizirana tijela za zaštitu ljudskih prava

Postoje i druga specijalizirana tijela koja djeluju u području ljudskih prava i sloboda, kao što su:

Nadzorno tijelo za zaštitu podataka:

Nacionalno povjerenstvo za informatiku i slobode (*Commission nationale de l'informatique et des libertés, CNIL*)

CNIL je francusko nadzorno tijelo za zaštitu osobnih podataka, koje zadaće obavlja u skladu sa Zakonom br. 78-17 od 6. siječnja 1978., kako je izmijenjen.

Zadaće

Nacionalno povjerenstvo za informatiku i slobode neovisno je upravno tijelo. Među ostalim obavlja sljedeće zadaće:

- informira sve predmetne osobe i voditelje obrade podataka o njihovim pravima i obvezama;
- provjerava je li obrada osobnih podataka provedena u skladu s odredbama Zakona od 6. siječnja 1978., kako je izmijenjen. U skladu s predmetnim podacima odobrava obradu, daje mišljenje i prima izvještaje o obradi podataka.
- Zaprima pritužbe, predstavke i žalbe u pogledu provedbe obrade osobnih podataka i obavještava osobe koje su ih podnijele o ishodima.
- Odgovara na zahtjeve za mišljenje tijela javnih vlasti i, ako je to primjenjivo, sudova te savjetuje osobe i tijela koja provode ili namjeravaju provoditi automatsku obradu osobnih podataka;
- u skladu s [člankom 40. Zakona o kaznenom postupku](#) bez odgađanja obavještuje državnog tužitelja o kaznenim djelima o kojima ima saznanja te može dati svoja očitovanja u kaznenim postupcima;
- S pomoću posebne odluke može narediti jednom svojem članu ili više njih ili glavnom tajniku da provede ili da naloži djelatnicima svojih službi da provedu provjere u pogledu svih obrada i, ako je to primjenjivo, da ishode preslike svih dokumenata ili podatkovnih medija korisnih za obavljanje njihovih zadaća;
- daje savjete u pogledu svih nacrti zakona ili uredbi ili svih odredbi nacrti zakona ili uredbi o zaštiti osobnih podataka ili obradi tih podataka.

CNIL svake godine dostavlja predsjedniku Republike i premijeru javno mišljenje o izvršavanju njihovih zadaća.

Kako se obratiti CNIL-u

CNIL-u se može obratiti svatko tko ima poteškoće s ostvarivanjem svojih prava. Kako bi iskoristili svoja prava u području informatike i sloboda, građani se prvo trebaju izravno obratiti tijelima koja drže te podatke. U slučaju da se suoče s poteškoćama, da ne dobiju zadovoljavajući odgovor ili da uopće ne dobiju odgovor, moguće je podnijeti pritužbu CNIL-u putem interneta o različitim temama, kao što su: internet, trgovina, rad, telefoni, banke i krediti.

Poveznica: <https://www.cnil.fr/plaintes>

Adresa:

Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés
3 Place de Fontenoy - TSA 80715
75334 PARIS CEDEX 07

Dodatne informacije: <https://www.cnil.fr/>

Glavni nadzornik ustanova za lišavanje slobode

Nakon ratifikacije [izbornog protokola](#) koji se odnosi na Konvenciju protiv mučenja i ostalog okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja koju je donijela Opća skupština Ujedinjenih naroda 18. prosinca 2002., francuski je zakonodavac [Zakonom br. 2007- 1545 od 30. listopada 2007.](#) uspostavio funkciju Glavnog nadzornika ustanova za lišavanje slobode. Riječ je o neovisnom upravnom tijelu.

Zadaća

Glavni nadzornik osigurava da se prema osobama lišenima slobode postupa humano i da se poštuje njihovo ljudsko dostojanstvo te jamči pravičnu ravnotežu između poštovanja temeljnih prava osoba lišenih slobode i pitanja javnog reda i sigurnosti. Zadužen je za sprječavanje kršenja njihovih temeljnih prava.

Glavni nadzornik u okviru svojih zadaća provjerava uvjete zatvaranja, zadržavanja ili hospitalizacije, ali i uvjete rada osoblja i raznih dionika u pogledu načina na koji utječu na rad ustanova i narav odnosa s osobama lišenim slobode. Glavni nadzornik bira ustanove koje namjerava posjetiti prema vlastitom nahođenju, a njegovi posjeti mogu biti planirani (u tom slučaju ravnatelj predmetne ustanove dobiva obavijest o posjetu nekoliko dana unaprijed) ili nenajavljeni.

Ovlasti

Glavni nadzornik u svakom trenutku na čitavom francuskom državnom području može posjetiti sva mjesta na kojima se nalaze osobe lišene slobode: zatvore, zdravstvene ustanove, ustanove pod zajedničkom upravom Ministarstva zdravstva i Ministarstva pravosuđa, prostore za pritvor koji se koriste u radu policije i žandarmerije, carinske pritvore, centre i objekte za upravno zadržavanje stranaca, čekaonice luka i zračnih luka itd. Glavni nadzornik nadzire materijalnu provedbu postupaka udaljavanja stranaca do njihova izručenja nadležnim tijelima odredišne zemlje.

Predmetna nadležna tijela ne mogu se usprotiviti posjetu osim u slučaju ozbiljnih i uvjerljivih razloga povezanih s nacionalnom obranom, javnom sigurnošću, prirodnim katastrofama ili ozbiljnim poteškoćama u predmetnoj ustanovi.

Glavni nadzornik dostavlja nadležnom ministru (ili nadležnim ministrima) izvješće o posjetu, a potom i preporuke, koje može objaviti. Osim toga, svake godine dostavlja izvješće o radu predsjedniku Republike i Parlamentu; to se izvješće objavljuje.

Kako se obratiti Glavnom nadzorniku ustanova za lišavanje slobode

Građani se mogu obratiti Glavnom nadzorniku ustanova za lišavanje slobode kako bi ga obavijestili o situaciji koja prema njihovu mišljenju ugrožava njihova temeljna prava ili temeljna prava osobe lišene slobode (ili osobe koja je nedavno lišena slobode), a koja je povezana s uvjetima zadržavanja, pritvora, zatvora ili hospitalizacije, ili s organizacijom ili radom službe. Glavnom nadzorniku ustanova za lišavanje slobode može se obratiti isključivo slanjem pošte na sljedeću adresu:

Madame la Contrôleur générale des lieux de privation de liberté
BP 10301
75921 Paris cedex 19

Osobe lišene slobode, njihova rodbina, dionici u okviru ustanova i osoblje ustanova također mogu zatražiti sastanak s Glavnim nadzornikom ili jednim od nadzornika koji čine njegov tim izravno prilikom posjete ustanovi.

Adresa:

Le Contrôleur général des lieux de privation de liberté
16/18 quai de la Loire
BP 10301
75921 Paris Cedex 19

Dodatne informacije: <http://www.cgjpl.fr/>

Ostala specijalizirana tijela

- **Pristup pravosuđu: točke za pristup pravu, pravni centri i pravne klinike**

Kako bi se olakšao pristup pojedinaca informacijama o njihovim pravima te o postupcima i organizaciji pravosudnog sustava te radi pružanja pomoći u svim postupcima u svrhu ostvarivanja prava, Francuska je razvila sustav točaka za pristup pravu, pravnih centara i pravnih klinika koji su pravosudne institucije koje se nalaze u blizini i pružaju usluge informiranja građana o njihovim pravima te im osobito nude mirne načina rješavanja sukoba.

Imenik pravnih centara, točaka za pristup pravu i pravnih klinika:

<http://www.annuaires.justice.gouv.fr/annuaires-12162>

Dodatne informacije:

<http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/justice/fonctionnement/modes-alternatifs/que-sont-maisons-justice-du-droit.html>

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Posljednji put ažurirano: 09/03/2018